

СТАНОВИЩЕ

Докторска дисертация на тема " Личностна типология на зависимите от психоактивни вещества на метадоново лечение"

Докторант: Красимира Минева

Научен ръководител: доц. д-р Маргарита Бакрачева

Изготвил становището: доц. д-р Павлина Петкова, клиничен психолог

Дисертационната тема на Красимира Минева е върху изключително актуалната, но много трудна тема за личностовата предиспозиция към сериозната злоупотреба с ПАВ. Минева има много добра практика като психолог консултант в полето на клиничната практика и терапевтична работа със зависими и тежки личностови разстройства, много добра опитност за психодиагностични оценки и анализи. Това е добра гаранция за провеждане на научно изследване в тази област.

Дисертацията е разработена в три основни глави, с много добре направени графики и таблици, които улесняват възприемането на сложните взаимовръзки, с цитати от 114 литературни източника и 8 приложения на използваните изследователски методики.

Първата част е много добре оформен теоретичен обзор различните психологични направления, които са дали важен принос в изясняване на етиологията на зависимостта спрямо важни психологични конструкти, съвременни клиничко-психологични обяснителни модели за зависимостта, анализ на български изследвания в тази област, съвременни личностови типологии на зависимите.

Втора част на дисертацията е много добре обоснована от предхождания обзор и световната практика на терапевтична работа със зависимите цел: създаване на нова личностова типология на зависимите, която да има предимно практическа насоченост към терапевтичната работа. Изградени са четири хипотези, добре мотивирани от личния опит на докторантката и позициите на конкретни изследователи и терапевти. Много удачно са изградени два клъстера на прогнозните личностови характеристики при зависимите, които кореспондират с позициите на Клонингер и Бабор. Изследването и проведено в експериментална група от хероино зависими на

метадонова програма и контролна група, общо 90 лица, които са подробно представени, включително с описание и последователност на процедурите и специфичните условия на изследване. Използвани са 7 личностови методики и полуструктурирано интервю Европейски индекс за оценка степента на зависимост, българска адаптация. В следваща част са описани много детайлно всички методики, проведените статистически анализи върху извадка от 112 лица за валидизация на всяка отделна методика, включително отделните скали и обсъждане на вътрешната им консистентност в сравнителен план с оригиналите, с анализ на диагностичния обхвата за всяка една от тях. Тази част от дисертацията за валидизиране тестовите методики е изключително съществен принос с практически характер за диагностичните изследвания у нас.

Третата глава от изследването представя резултатите, сравнителните и статистически анализи при всяка методика на изследване, с много детайлни интерпретации, които са коректни спрямо резултатите. Тези интерпретации са многопластови, следващи взаимовръзките на личностовите характеристики и направените хипотези. Спрямо статистическия анализ на йерархична клъстеризация при общо 40 тестови променливи са оформени три основни клъстера в групата на зависимите, които много удачно докторантката оформя като три основни личностови подтипа на зависимост. В следваща част са представени отделните характеристики на всеки подтип, съпоставени със уязвимостта и степента на зависимост към ПАВ. Тези три подтипа се различават по тежестта към зависимост, тежестта към последиците от зависимостта и личностовите характеристики, които имат сериозна роля към възникването и протичането на зависимостта. Това е изключително ценен клинично-психологичен анализ, който дава една задълбочена картина на личностовата предиспозиция при изследваните лица спрямо пристрастяването към наркотици в българската популация. От друга страна това е принос към терапевтичната практика, който дава възможност за изготвяне на различен тип програми за работа и отчитане на ефективността от тях. Тази част от дисертацията разкрива отличните професионални умения на Минева за диагностични анализи и интерпретации с научен принос, които заслужават адмирации!

Нямам съществени критични бележки. Дисертацията е разработена спрямо високите стандарти на докторската степен, проведените стъпки на научно изследване са много прецизни, методики са отлично адаптирани за българските условия, интерпретации са съизмерни на данните и

статистическите анализи, приносите са с научен и приложен характер, езикът е професионален и коректно описателен.

В заключение искам да предложа на членовете на Научното Жури да присъдят на Красимира Минева образователната и научна степен "Доктор" по психология.

07.04.2015 г.

Изготвил становището:

гр. София

доц. д-р Павлина Петкова